

Mihai Lazăr, *Realități fiscale din Țara Moldovei. Dări de cotitate în sfera economiei păstorești (secolul al XV-lea – mijlocul secolului al XVIII-lea)*, Iași, Editura Junimea, 2000, 265 p + 6 planșe

Lectorul universitar Mihai Lazăr, doctor în științe istorice și prodecan al Facultății de Istorie și Geografie, a elaborat și publicat la "Junimea" o lucrare de interes fundamental pentru specialiștii istoriei medievale, pentru studenții și profesorii care-și consacră activitatea reconstituirii feudalismului românesc, în general, și a celui din Moldova veacurilor XV-XVIII, în special, dar, în același timp, și pentru toți iubitorii creațiilor durabile ale muzei Clio.

Absolvent al Facultății de Istorie-Filosofie de la Universitatea "Al. I. Cuza" Iași, șeful promoției 1969, Mihai Lazăr, lucrează de peste 30 de ani, neîntrerupt, în centrul universitar sucevean, ca titular al cursului de Istorie Medie a Românilor. Lucrarea finalizată și publicată acum este rosul unor investigații serioase, îndelungate, meticuloase, benedictine, asupra unei teme ocolite, nedestelenite în istoriografia românească, mai veche sau mai nouă, fiind – așa cum releva unul dintre istoricii medievaliști de seamă ai țării, prof.univ.dr. Ion Toderașcu – "o premieră istoriografică, fiindcă, preciza exegetul, cercetările de istorie fiscală sunt fundamentale. Prin ele se merge la esența societății, la relațiile sociale, la statutul oamenilor, la avuție și sărăcie. Prin politica fiscală descifrăm întreaga societate, politica de venituri și cheltuieli, posibilitățile de apărare a țării, de cultivare și întreținere a fastului în mediul elitei sociale, de stimulare a operei arhitectonice și a culturii spirituale". Apoi, "munca de documentare a autorului este – aprecia același istoric mai sus menționat – absolut impresionantă. De la informare, la structurare și stil, concluzii și perspective, toate îl motivează, în chip fericit, tipărit".

În cercetarea, elucidarea și relevarea temei sale, *Realități fiscale din Țara Moldovei (sec. XV-XVIII)*, autorul a avut de biruit o sumă de dificultăți: puținătatea și caracterul fragmentar al

surselor medievale referitoare la subiect, ignorarea acestor aspecte în cadrul abordărilor de specialitate de până acum etc. Chiar și faptul că un astfel de subiect e mai puțin atrăgător, mai lipsit de spectaculozitate decât alte teme medievale explică neglijarea de până la această dată din partea istoricilor. Dovedind răbdare, perseverență, profesionalism, pasiune și competență în cercetarea și explorarea unui imens material edit și inedit, Mihai Lazăr a reușit să rezolve principalele “noduri gordiene” ale temei sale, printr-o abordare pluri și interdisciplinară; el n-a rămas cantonat în domeniul investigațiilor istorice, ci a căutat și aflat informații, lămuriri, clarificări și în alte domenii auxiliare istoriei – ale geografiei, etnologiei, sociologiei, folclorului, muzeologiei, arheologiei etc. În acest fel, roadele munci sale s-au materializat într-o structură monografică amplă, complexă, ingenioasă, în care specialistul și, deopotrivă, iubitorul de istorie este introdus într-un univers neașteptat de original și captivant al problematicei, pe parcursul celor 12 capitole. Autorul realizează dintru început un “excurs istoriografic”, în care sintetizează și ordonează, într-o analiză cvasiexhaustivă, stadiul actual al cercetărilor, izvoarele aflate la dispoziție, dificultățile și adversitățile întâmpinate, căile urmatespre înfrângerea acestora. În cel de-al doilea capitol, *Locul și rolul creșterii vitelor în economia Țării Moldovei în evul mediu*, el radiografiază și ilustrează modul în care se exprimă această problemă în viziunea cronicarilor, a călătorilor străini, primatul creșterii vitelor între ocupațiile locuitorilor și ca sursă principală de venituri, necesitatea imperioasă a unei analize pluridisciplinare, prin cercetarea și confruntarea, completarea și corectarea informațiilor istorice cu cele geografice, etnografice, sociologice, filologice, folclorice etc. În capitolul al III-lea, autorul ne relevă evoluția sistemului de impunere cu privire specială la domeniul economiei animaliere, pentru ca, în continuare, să stăruie, în capitole separate, în detaliu, la fiecare din obligațiile principale: desetina (gorștina de porci), gorștina de oi, sulgiul și ialovița, vâcăritul, alâmul, cornăritul, cunița – cu concluziile ce se degajă din mărturiile de epocă. Cel de-al IX-lea capitol se referă la “prevalări fiscale din produse păstorești”, ca, de pildă, unt, seu, piei de animale etc. Textul este însoțit și sporit în valoare de grafice extrem de sugestive, date statistice, un vast aparat critic, concluzii temeinice, o bogată bibliografie, indice de nume și materii, așa cum ne-au obișnuit cele mai exigente apariții academice din ultimii ani.

Înscriindu-se ca o carte științifică fundamentală, care umple unul din “golurile” rămase nejustificat în istoriografia românească până astăzi, cartea lui Mihai Lazăr se înscrie ca una dintre marile izbânzii științifice, de referință, ale universitarilor suceveni, care îmbogățește istoriografia românească actuală cu una dintre cele mai noi și complexe imagini, de importanță vitală, pentru cunoașterea evului mediu din Țara Moldovei.

Mihai Iacobescu